

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ VE ETİK

Doç.Dr.Pelin KASAP
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
İstatistik Bölümü
Samsun 2020

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA TEMEL İLKELER

- Bilimsel araştırmalar, bilgi edinme, bilgi üretme, bilgiyi yorumlama ve onu çeşitli kanallar aracılığıyla yayma amacıyla gerçekleştirilen süreçlerden oluşur. Bu süreç dürüst, güvenilir ve yansız bir şekilde özgün bilgi üretmek, eleştirel düşünmek, karşılaştırılabilir analizler yapmak gibi ilkelere dayanmaktadır (Uluç, 2012).

BİLİMSEL ARAŞTIRMA ETİĞİ

- Bilimsel araştırma etiği, bilimsel bir çalışmanın planlanması ile başlayıp yayınlanmasına kadar geçen sürede uyulması gereken kurallar olarak tanımlanabilir. Ayrıca etik kurallara uymama ise etik dışı davranışlar olarak adlandırılır (Yılmaz, 2012).

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

Bilimsel araştırmalarda en temel etik ihlalleri araştırma sırasında, araştırmalar değerlendirilirken yada araştırma sonuçlarını rapor ederken yapılan uydurma, sahtecilik ve aŐırmadır (Erzan ve ark, 2008;Tüba Bilim Etiği Komitesi, 2002).

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

UYDURMA

Olmayan veri yada sonuçların varmıő gibi gösterilmesidir.

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

SAHTECİLİK

Araştırmada kullanılan veri gibi materyaller üzerinde sonuçları değiştirecek biçimde oynamak veya verilerin bazılarını yok sayarak araştırma sonuçlarının gerçek sonuçları yansıtmamasını engellemektir.

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

AŐIRMA

BaŐka bir kiŐinin kendine özgü fikirlerini, onun hakkını uygun biÇimde teslim etmeden kendine mal etmektir (Erzan ve ark, 2008).

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

ÖZENSİZ ARAŞTIRMA

Özensiz araştırma, eleştirilecek bir durum olmasına rağmen bir etik ihlali değildir. Örneğin deneysel çalışmalarda bir gözlemin tekrarlanması bilimsel olarak gerekliliktir. Bu nedenle yetersiz gözlem ile sonuca varmak özensiz bir çalışma biçimidir (Erzan ve ark, 2008).

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

ÖZENSİZ ARAŞTIRMA

Elbette bilim insanları tüm iyi niyetlerine rağmen de hata yapabilirler. Bu durumda bu hatalar çalışmanın yayın aşamasında hakemler yada editörler tarafından belirlenip düzeltilmesi sağlanır, ancak yine de gözden kaçan hatalar da olabilir (Erzan ve ark, 2008).

KAYNAKLAR

- Yılmaz, K. (2012). Editörden: Etik dışı davranış olarak haksız yazarlık. Eğitim Bilimler Araştırmalar Dergisi, 2(1). YÖK.
- Uluç, Ö. (2012). Bilimsel Araştırmalarda Etik, Toplum Bilimleri Dergisi, 6(12), pp.129-142.
- Erzan, A., Irzık, G., Kansu, E., Ruacan, Ş., Tekcan A., Tolun, A. ve Yılmaz, Y. (2008). Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Etiği Elkitabı, Ankara.
- Tüba Bilim Etiği Komitesi (2002). Bilimsel Araştırmada Etik ve Sorunları, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları 1, Ankara.